

ВЛАСТЕЛИНИТЕ НА РОДОПИТЕ

LORDS OF THE RHODOPEAN SKIES
ОПАЗВАНЕ НА ЧЕРНИЯ И БЕЛОГЛАВИЯ ЛЕШОЯД

Родопите са същинска съкровищница на биоразнообразието, като голяма част от източния им дял е включена в европейската екологична мрежа от защитени зони Natura 2000. Изложбата представя дивата природа именно в него: едно от последните запазени девствени кътчета на Европа. Източните Родопи са и последното в България убежище за черните и белоглавите лешояди, към които е насочен проектът по програма LIFE „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“.

The Rhodope Mountains are a true treasury of biodiversity, and a large part of their eastern range is included in Europe's network of protected areas, Natura 2000. The exhibition presents the wildlife in one of the last surviving wilderness areas in Europe. The Eastern Rhodope Mountains are also the last Bulgarian stronghold of the Black and the Griffon vultures – the protagonists of the LIFE project Conservation of Black and Griffon Vultures in the Rhodopes area.

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT/NL/000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

www.life-vultures.com

фотография / Светослав Спасов БДЗП

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Със своите размери, своеобразния си външен вид и начина си на живот лешоядите се нареждат сред най-впечатляващите птици в Източните Родопи. Тези господари на безбрежния небосклон познават до съвършенство въздушните течения и ги използват умело подобно на парашутистите, за да пестят енергия в полет при вседневните си скитания.

With their size, their distinctive appearance and their behaviour, vultures are among the most impressive birds in the Eastern Rhodope Mountains. True lords of the skies, they use the air currents with masterful precision to save energy in the air during their daily wanderings – they are natural-born paragliders.

фотография / Щафан Вигцранг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

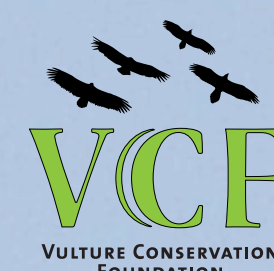
Проектът „Опазване на черните и белоглавите лещояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Източните Родопи са едно от най-богатите на биоразнообразие места в Европа благодарение на разположението си на кръстопътя между Европа и Азия и влиянието на Средиземно море. В съчетание с разнообразните местообитания и сравнително слабото човешко присъствие това определя огромното им значение за опазването на множество редки и застрашени животни и ги превръща в предпочитано място за много видове птици.

The Eastern Rhodope Mountains are one of Europe's biodiversity hotspots due to their location on the crossroad between Europe and Asia and the proximity of the Mediterranean. In combination with the pristine landscapes and the variety of habitats in an area of relatively small human presence this turns them into an irreplaceable haven for many bird species.

фотография / Щафан Вугцранг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз. The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

По отношение на изобилието от видове птици Източните Родопи се нареждат на едно от челните места в цяла Европа. Районът е рай за грабливите птици и е единственото място с естествена популация на белоглави лешояди в България. Последната колония на черните лешояди в Югоизточна Европа също се намира в близост, в националния парк Дадя в гръцката част на планината.

The diversity of bird species places the Eastern Rhodopes as one of Europe's richest areas. This raptor birds' paradise is the only region in Bulgaria with a natural population of Griffon Vultures. The last remaining colony of the Black Vulture in Southeastern Europe is also close by – in the national park Dadia in the Greek part of the mountain.

фотография / Шафан Вигцранг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглабите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Голяма част от Източните Родопи влизат рамките на Европейската мрежа от защитени зони Натура 2000. Тук те са цели 9, а общата им площ възлиза на 233 347 ха. Седем от тях са със статус „специални защитени зони“ според Директивата за птиците на ЕС. Над 56% от българската част на Източните Родопи попадат под европейска защита.

A big portion of the Eastern Rhodopes on the Bulgarian side are included in the European network of nature protection areas Natura 2000. There are 9 such protected areas here, with a total area of 233 347 hectares. Seven are designated as “Special Protection Areas” in accordance with the Birds Directive of the EU. Thus 56% of the territory of the Eastern Rhodopes in Bulgaria falls under EU protection.

фотосъбица / Шадан Вилдранг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз. The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

В миналото в Родопите се срещали и четирите вида европейски лешояди: белоглав, черен, египетски и брадат. В резултат на човешките дейности брадатыят и черният са изчезнали като гнездящи от страната, а белоглавият и египетският са изключително редки. Египетският лешояд е най-дребният от четирите вида.

In the past all four species of vultures in Europe could be found in Bulgaria: Griffon, Black, Egyptian and Bearded. As a result of the impact of human activities the Bearded and Black vultures are now extinct as breeding species in Bulgaria; the Griffon and Egyptian vultures still breed in the Eastern Rhodopes but they are quite rare. The Egyptian Vulture is the smallest of the four vultures.

фотография / Щафан Вигщранг Rewilding Europe

В Източните Родопи се срещат общо над 4300 животински вида, от които близо 280 са птици. В района намират убежище още вълкът, чакалът и видрата. През последните години в Родопите, основно в западния дял на планината, се завръща и кафявата мечка.

More than 4300 animal species have been documented in the Eastern Rhodope Mountains, nearly 280 of them are birds. The area is also a haven for wolves, jackals and otters. The brown bear has also begun recolonising the area but mostly in the Western range of the mountain.

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз. The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

фотография / Щафан Вигцранг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Навремето белоглавият лешояд бил многоброен вид в България. В началото на 20-ти век обаче числеността му започнала да намалява и видът бил доведен до прага на изчезването. Благодарение на сериозните природозащитни усилия в последните десетилетия той започва бавно да се възстановява, като през 2017 г. числеността му достига 88 двойки. Една от целите на проекта „Опазване на черните и белоглавите лешояди в трансграничния район на Родопите“ по програма LIFE е опазването на единствената естествена популация на вида в България.

The Griffon Vulture was once widespread in Bulgaria. At the turn of the 20th century, however, its numbers started to drop until the species was on the verge of extinction. Thanks to considerable conservation efforts in recent decades the species has begun a slow recovery, and in 2017 it numbered 88 pairs. One of the objectives of the LIFE project “Conservation of Black and Griffon Vultures in the Rhodope Mountains” is the conservation of the only natural population of the Griffon Vulture in Bulgaria.

фотогалерия / Шедан Вицширанг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14/NAT/NL/000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз. The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14/NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Красивите пейзажи са запазената марка на Източните Родопи. Дълбоката, тясна долина на река Арда, виеща се между планинските склонове и скалните масиви, е включена в защитена зона „Маджарово“ от европейската екологична мрежа Натура 2000. Долината и живописните меандри на реката приютяват и част от най-голямата и единствена естествена колония на белоглавите лешояди в България.

The beautiful landscapes are one of the trademarks of the Eastern Rhodopes. The deep, narrow valley of Arda River, winding across the mountain slopes and the spectacular cliffs, is included in Madzharovo Protected Area of the environmental network Natura 2000. The river valley with its picturesque meanders shelters part of the largest – and the only natural – colony of the Griffon Vultures in Bulgaria.

фотография / Щафен Вудцранг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Разнообразният релеф и климатичните влияния от континента и от Средиземноморието превръщат Източните Родопи в една от най-богатите на биоразнообразие територии в Европа. Околностите на град Маджарово и язовир Ивайловград са рай за любителите на орхидеи. Тук могат да се наблюдават над 26 вида от красивите цветя. Сред тях са включеният в Червената книга на България пеперудоцветен салеп (на снимката), двурогата и паяковидната пчелици.

The diverse terrains and the climate influences both from continental Europe as well as the Mediterranean determine the Eastern Rhodopes as one of the regions with the richest biodiversity in Europe. The surroundings of the town of Madzharovo and Ivaylovgrad Reservoir are a paradise for orchid lovers – more than 26 species of these beautiful flowers can be observed here; some are endemic species listed in the Bulgarian Red Data Book.

фотография / Шафан Видщранг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

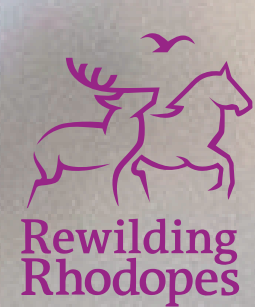
Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Някога Източните Родопи били покрити с гъсти гори. Днес гората заема едва една трета от планината и е основно широколистна. На най-големи площи се простират дъбовите насаждения; в по-високите южни части се срещат и букови гори. Сред дървесните видове са косматият дъб, мъждрянът, червената хвойна и два вида бук; на територията на България източният бук се среща само в Източните Родопи и Странджа.

In the past the Eastern Rhodopes were covered with dense forests. Today only one third of the mountain is forested, mainly with deciduous trees. Oak woods cover the largest area, and beech woods are found in the southern parts of the mountain, at higher altitudes. The list of tree species includes downy oak, flowering ash, prickly juniper and two species of beech; in Bulgaria the Oriental beech can be found only in the Eastern Rhodopes and Strandzha Mountain.

фотография / Светослав Спасов БДЗП

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

В гръцката част на Родопите черният лешояд обитава стара иглолистна гора от черен и калабрийски бор. Обикновено строи гнездото си на върха на короната на дървото; то е с диаметър 2 м и височина 1 м. Като част природозащитните дейности по проекта „Опазване на черните и белоглавите лешояди в трансграничния район на Родопите“ по програма LIFE се поставят изкуствени гнезда и в българската част на Източните Родопи с цел привличането на птици за гнездене.

In the Greek part of the Rhodope Mountains the Black Vulture breeds in an old coniferous forest of Black and Calabrian Pine. It builds its nest on the top of the tree crown; the nest is impressive: 2 metres wide and 1 metre high. As part of the conservation activities under the LIFE Vultures project artificial nests are placed on trees in the Bulgarian part of the Eastern Rhodopes in an attempt to attract birds to settle here for breeding and thus expand the population.

фотография / Шафан Вуццранг Rewilding Europe

Екологичната мрежа от защитени зони Natura 2000 заема централно място в политиката на Европейския съюз за опазване на природата и биологичното разнообразие. Тя обхваща територии на целия континент с цел да гарантира запазването на най-ценните и застрашени от изчезване видове, както и обитаваните от тях места.

The network of nature protection areas Natura 2000 is the centre-piece of the European Union's nature and biodiversity policy. The network comprises territories across the continent; its objectives are to to guarantee the preservation of the most valuable and threatened species and their habitats.

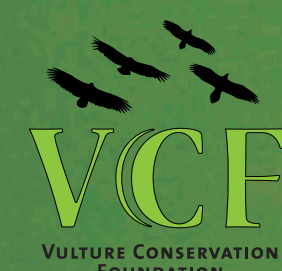

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лещици в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

фотография / Щафан Вудщранг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Природата често ни изумява с красотата, изобретателността и практичността си. Двурогата пчелица е защитен в България вид орхидея; цветето на снимката е в компанията на бели овощни пеперуди, които пък са често срещан вид. Красивият цвят на пчелицата доставя радост на ценителите на хубавите цветя и любителите на фотографията, но има и съвсем практична цел: той наподобява пчела, за да заблуди и привлече мъжките пчели, които го опрашат растението.

Nature often amazes with the combination of beauty, ingenuity and practicality. The woodcock orchid is a protected species in Bulgaria; on the picture it is being tended by Black-veined Whites, a common species of butterfly here. The beautiful flowers of the orchid are highly praised by plant lovers and photographers but their goal is quite practical: the species relies on sexual deception for its pollination; the flowers resemble female bees and even mimic the scent of receptive females. Male bees are fooled and try to mate with the flower, pollinating the orchid.

Фотосъбиране: Шабан Вуццранг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Величественият скален масив Юмрук кая, издигащ се над язовир Студен кладенец. Гледката се разкрива от защитена зона по Natura 2000 „Студен кладенец“, в сърцето на Източните Родопи. Зоната включва едноименния язовир в дефилето на река Арда. Отвесните скали и стръмните брегове предлагат отлични условия за живот за черния, белоглавия и египетския лешояди.

The majestic mass of Yumruk Kaya, a cliff face that looms above the waters of Studen Kladenets Reservoir, viewed from Studen Kladenets Natura 2000 Protected Area in the heart of the Eastern Rhodopes. The area includes the reservoir and the surrounding cliffs along the Arda River Valley – excellent habitats for the Black, the Griffon and the Egyptian vultures.

фотография / Juan Carlos Munoz Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Черният лешояд е известен още като „картал“. У нас той е изчезнал като гнездящ вид; единствената му гнездова колония на Балканите се намира в националния парк Дадя в гръцката част на Родопите, близо до границата с България. Честите посещения на птици от колонията в територията на нашата страна в търсене на храна ни вдъхва надежди за тяхното завръщане. Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в трансграничния район на Родопите“ по програма LIFE има за цел възстановяването и разширяването на популациите на черния лешояд в Родопите и от двете страни на българо-гръцката граница.

Commonly known as 'kartal' in Bulgarian, the Black Vulture is now extinct in our country as a breeding species; its only breeding colony on the Balkans is located in Dadia National Park in the Greek part of the Rhodope Mountains, close to the border with Bulgaria. Individuals from the colony often visit Bulgaria in search of food, giving us hope that one day the species might return here. The LIFE Vultures project is aimed at the stabilization and the expansion of the population of the black vulture in the Rhodope Mountains on both sides of the Bulgarian-Greek border.

фотография / Щафан Вудщранг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

България е една от най-богатите на биологично разнообразие държави в Европа и трета по относителна площ на Natura 2000 след Словения и Хърватия. Мрежата покрива 34% от територията на страната ни. Зоните от Natura 2000 не са строго защитени природни резервати, където човешките дейности са забранени. Напротив: на територията на мрежата се стимулира устойчивото управление на земите и възможностите за развитие на районите в хармония с природата.

Bulgaria's biological diversity is one of the richest in Europe. The ecological network Natura 2000 covers 34% of the country's territory, placing it on third place in Europe after Slovenia and Croatia. Natura 2000 areas are not reserves under rigorous protection where human activity is prohibited. On the contrary: the network aims to enhance sustainable land management and to create opportunities for local development in harmony with nature.

фотография / Щафан Вигщранг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Макар и да са дребни създания, лалугерите играят ключова роля за биоразнообразието и природата в Родопите, тъй като са от изключителна важност като храна за много от редките грабливи птици и сухоземните хищници. В последните десетилетия обаче тези гризачи бележат значителен спад в числеността си в нашата природа. Изчезнат ли, оцеляването на множество зависещи от тях птици и бозайници също ще бъде изложено на риск.

Even though they are small in size, European Sousliks play a key role for the biodiversity and nature in the Rhodope Mountains, as they form an important part of the diet of many rare species of raptors and land carnivores. However, in recent decades the number of these rodents in Bulgaria is plummeting. Should they disappear, the survival of the many birds and land animals that feed on them would also be under threat.

фотография / Богдан Боев

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглабите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Лешоядите се характеризират с изключително висока стомашна киселинност, която неутрализира микроорганизмите в труповете на животните, с които се хранят. Смята се, че те са сред животните с най-здрав стомах в животинското царство. Стомашната им киселина е толкова силна, че може да разложи кости и дори метал.

Highly acidic stomachs are typical for all vultures; the acids help neutralize potentially dangerous microorganisms in the carrion that the birds feed on. Vultures are thought to have some of the most efficient stomachs of all animals on the planet. Their stomach acid is so strong that it can dissolve bones and even metal.

Фотосъбиране / Шабан Вишванг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Разнообразието от пейзажи в Източните Родопи е удивително. „Бяла река“ е защитена зона от европейската екологична мрежа Natura 2000 и в непосредствена близост до границата с Гърция. Тя е важно място за храна и почивка на световно застрашените черен и египетски лешояди.

The picturesque landscapes of the Eastern Rhodopes are breathtaking. Byala Reka is a Special Protection Area within the European environmental network Natura 2000, located near the national border with Greece. It provides important feeding and resting sites for two globally endangered species: the Black and the Egyptian vultures.

фотография / Богдан Боев

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглабите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Лешоядите не нападат домашни и диви животни: хранят се единствено с намерена мърша. Известни още като „санитарите на природата“, те са способни само за броени часове да се справят ефективно дори с трупа на едро животно. По този начин лешоядите предотвратяват разпространението на заразни болести сред домашните и дивите животни и хората.

Vultures do not attack domestic or wild animals, they feed entirely on carrion. Known as 'nature's health officers', they are able to clear out even large animal carcasses within a few hours after its discovery. Thus they prevent the spread of diseases among domestic and wild animals, and among humans too.

фотография / Шафен Видцманг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглабите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

В Източните Родопи са установени близо 280 вида птици: около 70% от пернатите в България. Районът е с огромно значение за опазването на голям брой редки и застрашени видове, като поради географското си положение може да зарадва природолюбителите и с много южни за Европа видове, например син скален грозд, испанско каменарче, малко черноглаво коприварче, черноглава овесарка. Реките и язовирите тук привличат и много водолюбиви птици.

Nearly 280 bird species have been established in the Eastern Rhodope Mountains; that is about 70% of Bulgaria's bird diversity. The area is of huge importance for the conservation of many rare and endangered species; due to its geographical position it can surprise nature lovers with many 'Southern specialties', such as the Blue Rock Thrush, the Black-eared Wheatear, the Sardinian Warbler, the Black-headed Bunting etc. The rivers and reservoirs attract a diversity of waterfowl, too.

фотография / Богдан Боев

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Главата и шията на белоглавия лешояд са голи. Това пречи на бактериите и на другите паразити в труповите на животните да се задържат в перата и да причинят инфекции. Приспособлението помага на птиците да запазят здравето си около храна, която лесно може да се окаже опасна за другите животни. Благодарение на отличното си зрение лешоядите откриват мъртвите животни на разстояние от един километър и повече.

The head and the neck of the Griffon Vulture are bare; thus when the birds feed on carcasses, bacteria and other parasites cannot attach themselves to their feathers and cause infections. The adaptation keeps the birds healthy regardless of a diet that could easily prove harmful to other animals. Thanks to their sharp vision vultures are able to spot dead animals from a kilometre or even further away.

фотография / Добромир Добрев БДЗП

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Дейностите по проекта „Опазване на черните и белоглавите лешояди в трансграничния район на Родопите“ по програма LIFE обхващат Източните Родопи и от двете страни на българо-гръцката граница. Черните лешояди, които гнездят в Гърция, идват да се хранят в България, а белоглавите, гнездящи в България, търсят храна в Гърция. В района е регистрирано значително присъствие и на млади птици, включително белоглави лешояди от Хърватия и Сърбия. В България проектът обхваща седем специални защитени зони от европейската екомрежа Натура 2000, а в Гърция – пет.

The LIFE Vultures project area covers the Eastern Rhodope Mountains on both sides of the Bulgarian-Greek border. The Black Vultures breed in Greece but come to feed in Bulgaria, and Griffon Vultures breeding in Bulgaria often look for food in Greece. A significant number of immature and non-breeding birds has been recorded here, including Griffon Vultures from other populations, for example those in Croatia and Serbia. The project area includes seven Special Protection Areas of the Natura 2000 network in Bulgaria and five in Greece.

фотография / Боедан Боев

По света се срещат 23 вида лешояди. Лешоядите са сравнително приспособими птици, срещат се в разнообразни местообитания, включително крайградски райони. Въпреки това днес 14 вида са застрашени от изчезване.

There are 23 vulture species in the world. These are relatively adaptable birds found in a range of habitats, including suburban regions, but even so, 14 species are considered either threatened or endangered.

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглабите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Фотозаграфия / Шафан Видиранг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

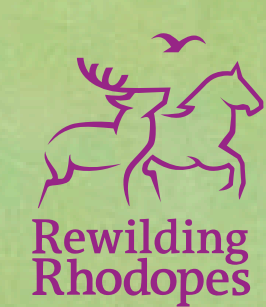
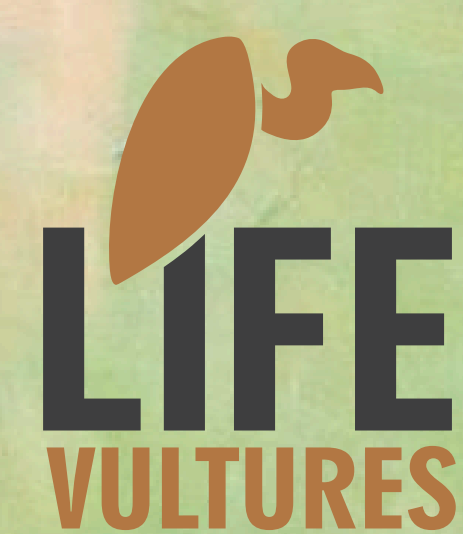
Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз. The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Източните Родопи стават все по-популярна дестинация за любителите на дивата природа тъй като предлагат чудесни условия за наблюдение и заснемане на редки и застрашени видове животни и растения, при това посред зашеметяващи пейзажи и непокътната природа. Понастоящем в района има пет действащи укрития, които предоставят възможности за „улов“ на неповторими фотокадри.

The Eastern Rhodopes provide opportunities for observation and photography of rare and endangered animal and plant species and their popularity as a destination for wildlife tourism grows. The picturesque landscapes and the pristine nature only add to the picture – quite literally. Today there are five photography hides that allow eager photographers to ‘hunt’ for the best shot.

фотография / Щафан Вигщранг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

В Източните Родопи от години се работи за възстановяването на елена лопатар и на благородния елен. До този момент в района са освободени над 120 елена лопатара и над 30 благородни елена. Увеличаването на числеността на дивите тревопасни ще допринесе за мозаечната структура на местообитанията и за поддържането на популациите на лешоядите.

Efforts for the recovery of fallow and red deer populations in the Eastern Rhodopes started years ago. Over 120 fallow deer and more than 30 red deer have been released in the wild here recently. The increased number of wild herbivores will contribute for the mosaic structure of the local habitats and it will support the vulture population in the area at the same time.

фотография / Десислава Костадинова Rewilding Rhodopes

www.life-vultures.com

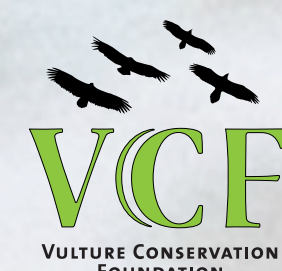
Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

През октомври, 2013 г., в 33 „Студен Кладенец“ в Източните Родопи бяха докарани зубри: символът на завръщането на дивата природа в Европа. Зубърът, известен още като „европейски бизон“, прилича на северноамериканския си братовчед. Той е и най-едротото тревопасно животно в Европа, ключов вид за отворените горски екосистеми. Видът изчезнал в дивата природа в Европа в началото на 20-ти век поради лов и загуба на местообитанията му. В България изчезнал още през Средновековието.

In October 2013 Studen Kladenets Protected Area welcomed one of the symbols of the rewilding efforts in Europe: the wisent, or European bison. The species is similar to its North American cousin; it is the largest herbivore in Europe and plays a key role for the preservation of open forest habitats. European bison grew extinct in the wild in Europe in the beginning of the 20th century due to hunting and habitat loss. Its extinction in Bulgaria took place much earlier: in the Middle Ages.

фотография / Шафан Видцманг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглабите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Черният щъркел е повсеместно разпространен в по-ниските части на Източните Родопи. За оцеляването си се нуждае от водоеми със запазено биоразнообразие, където се храни почти изключително с риба. Гнезди както по скали, така и по дървета, като най-голямата му скалогнездейща популация в страната, а може би и на Балканите, е съсредоточена по поречието на река Арда.

The Black Stork is widely distributed at lower altitudes in the Eastern Rhodopes. Its diet consists mainly of fish for which it depends on water basins with preserved biodiversity. Black Storks can be both cliff- as well as tree-nesting; the largest cliff-nesting population in Bulgaria – and probably on the entire Balkan Peninsula – is concentrated along the course of Arda River.

фотография / фотокапан БАЭП

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Благодарение на новите технологии вече можем да надникнем в живота на величествените лешояди. Поставете на белоглави и черни лешояди сателитни предаватели разкриват точното местоположение на птиците и ни позволяват да летим заедно с тях над близки и далечни земи в реално време. Този съвременен метод е безценен помощник на природозащитниците в опазването и изследването на лешоядите.

Modern technology gives us a peek at the life of the majestic lords of the sky. Griffon and Black Vultures are tagged with satellite transmitters to track their movement; the device allows us to fly near and far with them in real time. This modern research methodology provides a great opportunity for conservationists to reveal more about the life of the vultures.

фотография / Щафан Вугцранг Rewilding Europe

www.life-vultures.com

Проектът „Опазване на черните и белоглабите лещояди в Родопите“ (LIFE14 NAT / NL / 000901) е финансиран по програма LIFE на Европейския съюз.
The project „Conservation of black and griffon vultures in the cross-border Rhodope Mountains“ (LIFE14 NAT/NL/000901) is funded by the LIFE Programme of the European Union.

Допреди няколко хиляди години в Европа – включително и в България – се срещали диви коне. През 2011 г. възстановеният див кон (тарпан) бе върнат в дивата природа на Източните Родопи и в момента в района има над 70 екземпляра. Ролята им е същата като преди хиляди години – заедно с останалите тревопасни те поддържат естествените екосистеми, опасвайки дивата растителност.

Several thousand years ago wild horses roamed free across Europe, and in Bulgaria too. In 2011 the European wild horse (tarpan) was released back into the wild in the Eastern Rhodope Mountains; at present more than 70 individuals live there. Their task in the local ecosystems is the same as it was millennia ago: together with other herbivores they maintain the natural ecosystems by grazing.

ВЛАСТЕЛИНИТЕ НА РОДОПИТЕ

LORDS OF THE RHODOPEAN SKIES
ОПАЗВАНЕ НА ЧЕРНИЯ И БЕЛОГЛАВИЯ ЛЕШОЯД

Тази година отбелязваме 25-ата годишнина на програмата LIFE, както и на Директивата за местообитанията: и двете са одобрени на 21-ви май, 1992 г. Оттогава насам те са допринесли съществено за опазването на неповторимото природно наследство на цяла Европа, а в последните десет години – и на България. С настоящата изложба целим да изкажем признанието си и да насочим общественото внимание към значителните постижения на природозащитното законодателство на ЕС и на програмата LIFE в опазването на българската природа и на Родопите в частност. Родопите са същинска съкровищница на биоразнообразието, като голяма част от източния им дял е включена в европейската екологична мрежа от защитени зони Natura 2000. Изложбата представя дивата природа именно в него: едно от последните запазени девствени кътчета на Европа. Източните Родопи са и последното в България убежище за черните и белоглавите лешояди, към които е насочен проектът по програма LIFE „Опазване на черните и белоглавите лешояди в Родопите“.

This year we mark the 25th Anniversary of the LIFE Programme and of the Habitats Directive, both approved on 21st May 1992. Since then they have contributed enormously to the preservation of Europe's priceless natural heritage, and in the last ten years to the conservation of nature in Bulgaria too. With this exhibition we would like to express our recognition and to raise the public awareness about the considerable achievements of both the EU nature conservation legislation, as well as the LIFE Programme in protecting Bulgarian nature and the Rhodope Mountains in particular. The Rhodope Mountains are a true treasury of biodiversity, and a large part of their eastern range is included in Europe's network of protected areas, Natura 2000. The exhibition presents the wildlife in one of the last surviving wilderness areas in Europe. The Eastern Rhodope Mountains are also the last Bulgarian stronghold of the Black and the Griffon vultures – the protagonists of the LIFE project Conservation of Black and Griffon Vultures in the Rhodopes area.

